

2006 m. gruodžio 19 d. Tarybos sprendimo 2006/977/Euratomas dėl specialiosios programos, kurią vykdytų Jungtinis tyrimų centras savo tiesiogine veikla pagal Europos atominės energijos bendrijos (Euratomas) septintąją bendrąją branduolinių tyrimų ir mokymo veiklos programą (2007–2011 m.), klaidų ištaisymas

(Europos Sąjungos oficialusis leidinys L 400, 2006 m. gruodžio 30 d.)

Sprendimą 2006/977/Euratomas skaityti taip:

TARYBOS SPRENDIMAS

2006 m. gruodžio 19 d.

dėl Specialiosios programos, kurią vykdytų Jungtinis tyrimų centras savo tiesiogine veikla pagal Europos atominės energijos bendrijos (Euratomas) septintąją bendrąją branduolinių tyrimų ir mokymo veiklos programą (2007–2011 m.)

(2006/977/Euratomas)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 7 straipsnį,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę ⁽¹⁾,

atsižvelgdama į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

pasikonsultavusi su Mokslo ir technikos komitetu ir Jungtinio tyrimų centro valdytojų taryba,

kadangi:

- (1) Remiantis Sutarties 7 straipsniu, 2006 m. gruodžio 18 d. Tarybos sprendimas 2006/970/Euratomas dėl Europos atominės energijos bendrijos (Euratomas) septintosios bendrosios branduolinių tyrimų ir mokymo veiklos programos (2007–2011 m.) ⁽³⁾ (toliau – Bendroji programa) turi būti įgyvendinamas vykdant specialiąsias programas, kuriose nustatomos išsamios jų įgyvendinimo taisyklės, trukmė ir numatomos reikalingos priemonės.
- (2) Jungtinis tyrimų centras (toliau – JTC) turėtų įgyvendinti mokslinių tyrimų ir mokymo veiklą, vykdomą imantis tiesioginių veiksmų pagal JTC specialiąją programą, kuria įgyvendinama Euratomo bendroji programa.
- (3) Vykdydamas savo misiją JTC turėtų teikti užsakovo interesus atitinkančią mokslinę ir techninę paramą ES politikos formavimo procesui, užtikrindamas paramą esamos politikos įgyvendinimui ir stebėsenai bei lanksčiai

reaguodamas į naujus politikos poreikius. Siekdamas įvykdyti savo misiją, JTC turėtų vykdyti palyginti aukščiausios europinės kokybės mokslinius tyrimus, išlaikydamas savo paties mokslinės kompetencijos lygį.

- (4) Įgyvendinant šią Specialiąją programą ypatingą dėmesį reikėtų skirti mokslo darbuotojų mokymo ir mobilumo bei inovacijų Bendrijoje skatinimui. Visų pirma JTC turėtų imtis atitinkamos mokymo veiklos branduolinės saugos ir saugumo srityje.
- (5) Ši Specialioji programa turėtų būti įgyvendinama lanksčiai, veiksmingai ir skaidriai, atsižvelgiant į atitinkamus JTC vartotojų ir Bendrijos politikos poreikius, taip pat saugant Bendrijos finansinius interesus. Pagal šią programą vykdoma mokslinių tyrimų veikla tam tikrais atvejais turėtų būti pritaikoma prie šių poreikių ir mokslo bei technologijų raidos, ja turėtų būti siekiama pagerinti mokslinę kompetenciją.
- (6) MTTP veiklai, vykdomai pagal šią Specialiąją programą, taip pat turėtų būti taikomos įmonių, mokslinių tyrimų centrų ir universitetų dalyvavimo bei mokslinių tyrimų rezultatų sklaidos taisyklės, skirtos EB bendrajai programai (toliau – dalyvavimo ir sklaidos taisyklės), susijusios su tiesiogine veikla.
- (7) Siekiant įgyvendinti šią programą, be bendradarbiavimo pagal Europos ekonominės erdvės susitarimą ar Asociacijos susitarimą, gali būti tikslinga dalyvauti tarptautinio bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis veikloje, visų pirma remiantis Sutarties 2 straipsnio h punktu, 101 ir 102 straipsniais.

⁽¹⁾ 2006 m. lapkričio 30 d. pareikšta nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

⁽²⁾ OL C 185, 2006 8 8, p. 10.

⁽³⁾ OL L 400, 2006 12 30, p. 60. Sprendimas ištaisytas šio Oficialiojo leidinio p. 21.

(8) Plėtros ir integravimo veiklos kontekste JTC siekia į savo veiklą įtraukti naujųjų valstybių narių organizacijas ir mokslo darbuotojus, visų pirma įgyvendinant su mokslu ir technologijomis susijusias ES *acquis* dalis, taip pat stiprinant bendradarbiavimą su stojančiųjų šalių ir šalių kandidačių organizacijomis ir mokslo darbuotojais. Taip pat numatyta stiprinti bendradarbiavimą su kaimyninėmis šalimis, ypač prioritetinių Europos kaimynystės politikos temų srityje.

(9) Pagal šią Specialiąją programą vykdoma mokslinių tyrimų veikla turėtų atitikti pagrindinius etikos principus, įskaitant Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje išdėstytus principus.

(10) Vykdydamas konkurencinę veiklą JTC turėtų toliau kurti papildomus išteklius; tokią veiklą sudaro dalyvavimas pagal Bendrąją programą vykdomoje netiesioginėje veikloje, trečiųjų šalių veikloje ir šiek tiek mažesniu mastu – intelektinės nuosavybės išnaudojimas.

(11) Reikėtų užtikrinti patikimą Bendrosios programos finansų valdymą ir jos įgyvendinimą kuo veiksmingesniu ir vartotojui priimtinesniu būdu, užtikrinant teisinį tikrumą ir sąlygų visiems dalyviams dalyvauti programoje sudarymą laikantis 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento ⁽¹⁾ ir Komisijos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002 ⁽²⁾, nustatančio išsamias finansinio reglamento įgyvendinimo taisykles, ir kitų vėlesnių pakeitimų nuostatų.

(12) Pagal Reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002, Komisijos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002, 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos ⁽³⁾, 1996 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamentą (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 dėl Komisijos atliekamų patikrinimų ir inspektavimų vietoje siekiant apsaugoti Europos Bendrijų finansinius interesus nuo sukčiavimo ir kitų pažeidimų ⁽⁴⁾ ir 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1073/1999 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų ⁽⁵⁾ reikėtų imtis atitinkamų Europos Bendrijų finansinius interesus atitinkančių priemonių, kad būtų stebimas tiek suteiktos finansinės paramos, tiek lėšų panaudojimo veiksmingumas, siekiant išvengti pažeidimų ir sukčiavimo, ir reikėtų imtis reikiamų veiksmų siekiant susigrąžinti prarastas, neteisingai išmokėtas ar netinkamai panaudotas lėšas.

(13) Komisija turėtų imtis priemonių, kad būtų laiku atliktas šios programos srityse vykdomos veiklos nepriklausomas įvertinimas,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Ši Specialioji programa, susijusi su tiesiogine mokslinių tyrimų ir mokymo veikla, kurią turės vykdyti Jungtinis tyrimų centras (toliau – Specialioji programa), yra patvirtinama laikotarpiui nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2011 m. gruodžio 31 d.

2 straipsnis

Specialiąja programa nustatoma Jungtinio tyrimų centro veikla branduolinėje srityje, kuria remiama įvairi mokslinių tyrimų veikla vykdoma bendradarbiaujant tarpvalstybiniu mastu šiose teminėse srityse:

- a) branduolinių atliekų tvarkymas, poveikis aplinkai;
- b) branduolinė sauga;
- c) branduolinis saugumas.

Šios veiklos tikslai ir pagrindinės kryptys yra nurodytos priede.

3 straipsnis

Pagal Bendrosios programos 3 straipsnį Specialiajai programai įvykdyti reikalinga suma yra 517 mln. EUR.

4 straipsnis

Visa pagal šią Specialiąją programą vykdoma mokslinių tyrimų veikla vykdoma laikantis pagrindinių etikos principų.

5 straipsnis

1. Specialioji programa įgyvendinama vykstant Bendrosios programos II priede nustatytą tiesioginę veiklą.
2. Šiai Specialiajai programai taikomas dalyvavimo ir informacijos sklaidos taisyklės, susijusios su tiesiogine veikla.

6 straipsnis

1. Komisija sudaro daugiametę Specialiosios programos įgyvendinimo darbo programą, kurioje išsamiau išdėstomi priede nurodyti tikslai bei moksliniai ir technologiniai prioritetai bei įgyvendinimo tvarkaraštis.

⁽¹⁾ OL L 248, 2002 9 16, p. 1.

⁽²⁾ OL L 357, 2002 12 31, p. 1. Reglamentas su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 1248/2005 (OL L 227, 2005 8 19, p. 3).

⁽³⁾ OL L 312, 1995 12 23, p. 1.

⁽⁴⁾ OL L 292, 1996 11 15, p. 2.

⁽⁵⁾ OL L 136, 1999 5 31, p. 1.

2. Daugiametėje darbo programoje atsižvelgiama į atitinkamą mokslinių tyrimų veiklą, kurią vykdo valstybės narės, asocijuotosios šalys bei Europos ir tarptautinės organizacijos. Prireikus ji atnaujinama.

7 straipsnis

Komisija imasi priemonių, kad būtų atliktas Bendrosios programos 6 straipsnyje nurodytas Specialiosios programos srityse vykdomos veiklos nepriklausomas įvertinimas.

8 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja trečią dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

9 straipsnis

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 2006 m. gruodžio 19 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

J. KORKEAOJA

PRIEDAS

JTC EURATOMO PROGRAMA

1. Tikslas

Teikti užsakovo poreikius atitinkančią mokslinę ir techninę paramą Bendrijos politikai branduolinės energetikos srityje, užtikrinant paramą esamos politikos įgyvendinimui ir stebėsenai bei lanksčiai reaguojant į naujus politikos poreikius.

2. Požiūris

Jungtinio tyrimų centro (JTC) užduotis – teikti užsakovo poreikius atitinkančią mokslinę ir techninę paramą prisidedant prie įvairių Bendrijos politikos krypčių formavimo, plėtojimo, įgyvendinimo ir stebėsenos, siekiant užtikrinti Europos mokslinių tyrimų pirmaujančių vaidmenį. JTC pavestose užduotyse taip pat pabrėžiama, kad JTC turi vykdyti aukštos kokybės mokslinius tyrimus glaudžiai bendradarbiaudamas su įmonėmis bei kitomis įstaigomis, ir išplėtoti tinklus su valstybių narių valstybinėmis ir privačiomis institucijomis. Visose JTC veiklos srityse yra abu aspektai, bet jų atitinkama svarba įvairuoja nuo tiesioginės paramos Komisijos tarnyboms iki fundamentaliųjų mokslinių tyrimų, vykdomų laikantis europinės ar tarptautinės perspektyvos.

JTC branduolinės veiklos tikslas – įvykdyti Euratomo sutartyje nurodytus mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros reikalavimus ir teikti paramą Komisijai bei valstybėms narėms garantijų ir branduolinių ginklų neplatrinimo, atliekų tvarkymo, branduolinių objektų saugos ir kuro ciklo, radioaktyvumo aplinkoje ir radiacinės saugos srityse.

Šios Specialiosios programos tikslas yra išplėtoti ir sukaupiti žinias, kad būtų galima teikti svarbius mokslinius ir techninius duomenis bei paramą saugos ir (arba) saugumo ir patikimumo, branduolinės energetikos tvarumo ir kontrolės srityje, įskaitant inovacinių ir ateities sistemų įvertinimą. Dalyvaujant netiesioginėje Bendrosios programos veikloje bus siekiama kuo labiau papildyti nustatytą darbo programą, kaip numatyta 3 skirsnyje.

Viena pagrindinių šiandienos problemų branduolinės energetikos srityje – sumažėjusios žinios, patirtis, ypač technologijų ir technikos srityje, kurių reikia darbui su radioaktyviosiomis medžiagomis ir spinduliuotės laukais. JTC toliau veiks kaip Europos etalonas informacijos sklaidai ir jaunų mokslininkų mokymo bei švietimo srityse ir kitiems mokslo darbuotojams sudarys galimybes pasinaudoti jo infrastruktūra, tokiu būdu Europoje sustiprindamas pažangiąją patirtį branduolinėje srityje.

Kitas tikslas bus tolesnis bendradarbiavimo pasitelkiant tinklus plėtojimas Europos ir pasaulio lygiu. Šiuo tikslu bus ypač svarbi galimybė JTC dalyvauti kompetencijos tinkluose ir integruotuose projektuose.

Be to, JTC sudarys palankesnes sąlygas faktais pagrįstai diskusijai ir sprendimų dėl tinkamo energijos rūšių derinio, kuris patenkintų Europos energetikos poreikius (įskaitant atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir branduolinę energiją), priėmimui turint visą reikiamą informaciją.

3. Veikla

3.1. Branduolinių atliekų tvarkymas, poveikis aplinkai

3.1.1. Panaudoto kuro savybių tyrimas, saugojimas ir laidojimas

Panaudoto kuro ir aukšto radioaktyvumo branduolinių atliekų tvarkymas taip pat apima paruošimą transportavimui, saugojimą ir geologinį laidojimą. Pagrindinis tikslas yra užkirsti kelią radionuklidų patekimui į biosferą per labai ilgą laikotarpį. Techninių ir natūraliųjų užtvarų sistemų projektavimas, įvertinimas ir naudojimas taikant atitinkamas laiko skales yra esminė šių tikslų įgyvendinimo sąlyga ir, *inter alia*, priklauso nuo kuro savybių kitimo.

JTC siekia gauti duomenis apie ilgalaikį panaudoto kuro savybių kitimą, ir parengti techninių sistemų patikimo įvertinimo metodus, ypač kreipiant dėmesį į atliekų pakuočių vientisumą ir su rizika susijusių sprendimų kriterijų analizę.

Atlikus laboratorinius kuro savybių kitimo bandymus esant tipiškomis sąlygoms, bus gauti aktualūs duomenys ilgalaikių prognozių modeliams, kuriuos bus galima patvirtinti. JTC taip pat dalyvaus įvairiuose Europoje atliekamuose darbuose, kuriais siekiama rasti saugaus atliekų laidojimo sprendimus, ir aktyviai remti įvairių šalių keitimąsi žiniomis.

3.1.2. Radionuklidų atskyrimas, transmutacija ir galutinis apdorojimas

Pagrindiniai šios programos uždaviniai tebėra kuro suskaidymo optimizavimas siekiant atskirti tam tikrus ilgaamžius radionuklidus, taip pat saugaus bei patikimo kuro ir aktinidų transmutacijos taikinių gaminimas ir charakterizavimas.

Toliau daug dėmesio skiriama alternatyvioms atliekų tvarkymo strategijoms, nes jos iš esmės sumažintų ilgalaikį pavojų, susijusį su atliekų laidojimu. Dėl transmutacijos yra numatyta galimybė naudoti greituosius ir terminius reaktorius, taip pat aktinidų deginimo įrenginius. Daugelyje siūlomų naujų reaktorių sistemų projektų yra numatytas toks selektyvus radionuklidų atskyrimas.

Bus galima iš esmės sumažinti ilgaamžių radionuklidų kiekį ir atliekų turį atliekų tvarkymo įrenginiuose išplėtojus didelio aktyvumo atliekų galutinio apdorojimo inertines terpes; ilgalaikėje perspektyvoje tai bus esminis branduolinių atliekų tvarkymo patobulinimas.

JTC naudos naujus įrenginius, skirtus pažangiam skaidymui ir kuro bei taikinių gamybai (antrinių aktinidų laboratorija) šioje srityje. Jis taip pat atliks taikinių ir kuro švitinimo bandymus, taip pat siekdamas gauti su transmutacija susijusius pagrindinius branduolinius duomenis. Galiausiai aktinidų galutinio apdorojimo terpių cheminis patvarumas bus nustatytas atlikus korozijos ir radionuklidų migracijos į tirpalą tyrimus.

3.1.3. Fundamentalieji aktinidų moksliniai tyrimai

Fundamentaliųjų mokslinių tyrimų tikslas yra teikti pagrindines žinias, kad būtų galima geriau suprasti branduolinio kuro fizikinius procesus (nuo energijos gamybos iki atliekų tvarkymo); jie taip pat yra glaudžiai susiję su mokymo ir švietimo veikla. Fundamentaliųjų mokslinių tyrimų veikla bus orientuota į medžiagų termofizikines savybes, aktinidų turinčių sistemų paviršiaus savybes ir pagrindines fizikines ir chemines savybes.

JTC įrenginiai, pavyzdžiui, Aktinidų naudotojų laboratorija, toliau priims mokslininkus, ypač iš Europos universitetų.

3.1.4. Branduoliniai duomenys

Siūlomi antrinių aktinidų deginimo įrenginių projektai ir naujos branduolinės energijos gamybos koncepcijos reikalauja naujų, labai tikslų branduolinių duomenų.

JTC atliks matavimus, kad surinktų branduolinius duomenis branduolinių atliekų tvarkymui. Dėl technologijų raidos labai pagerėjo matavimų galimybės. JTC taip pat labai prisideda prie fundamentaliosios branduolinės teorijos plėtojimo, modeliuojant reakcijas, kurių neįmanoma atlikti laboratorijose.

Šį darbą papildė radionuklidų metrologiniai matavimai, leidžiantys gauti tikslesnius skiliųjų medžiagų ir skilimo produktų radioaktyviojo skilimo duomenis. Taip pat reikia tikslų tyrimų duomenų, kad būtų galima patvirtinti teorijas ir modelius, kuriais grindžiamas radiacinės saugos reglamentavimas.

3.1.5. Branduolinės srities mokslinių tyrimų rezultatų pritaikymas medicinoje

Nemažai mokslinių tyrimų, atliktų pasitelkus JTC branduolinius objektus ir kompetenciją, rezultatų buvo pritaikyta medicinoje. Tai susiję su moksliniais tyrimais naujų izotopų gamybos srityje, su klinikinių etaloninių medžiagų kūrimu ir parama naujiems vėžio gydymo būdams. JTC siekia, kad šiomis naujovėmis galėtų pasinaudoti ligoninės ir farmacijos pramonė.

3.1.6. Aplinkos radioaktyvumo matavimas

JTC naudoja savo pėdsakų analizės patirtį analizuojant jonizuojančią spinduliuotę ir radioaktyviųjų medžiagų emisiją iš branduolinių objektų. Darbas taip pat apima tyrimus, susijusius su naujų rūšių formavimusi, migravimo modeliais biosferoje ir aktinidų radiotoksikologija. Atsižvelgdamas į nustatytą naują leistiną radionuklidų kiekį maisto ingredientuose JTC plėtos analizės metodus ir kurs atitinkamas etalonines medžiagas. Bus rengiamas valstybių narių stebėsenos laboratorijose gautų duomenų lyginimas siekiant įvertinti stebėsenos duomenų, apie kuriuos pranešta, palyginamumą ir remti radioaktyvumo matavimo sistemų suderinimą.

3.1.7. Žinių valdymas, mokymas ir švietimas

Naujoms branduolinės srities mokslininkų ir specialistų kartoms yra svarbu išlaikyti ir pagilinti branduolinių tyrimų srities žinias pasitelkiant bandymus, rezultatus, aiškinimą ir anksčiau įgytus įgūdžius. Tai taikoma visų pirma sritims, kuriose trijų dešimtmečių patirtis analizuojant reaktorių eksploatacines charakteristikas ir saugą buvo sukaupia kuriant kompleksines analizės priemones, pavyzdžiui, modelius ir kompiuterines programas. Siekdamas užkirsti kelią galimam žinių praradimui ir naujų mokslininkų bei inžinierių trūkumui branduolinių technologijų srityje, JTC stengsis

išsaugoti būtinas žinias užtikrinamas, kad šiomis būtų galima pasinaudoti, jos būtų tinkamai parengtos ir pagrįstos dokumentais. Be to, jis skatins naujų mokslininkų ir inžinierių rengimą branduolinės energetikos srityje skatindamas šios srities jaunus mokslininkus ir inžinierius. Jis taip pat remia aukštojo mokslo veiklą Europoje. Be to, JTC prisidės prie geresnio informavimo branduoliniais klausimais plėtojimo, visų pirma klausimais, susijusiais su priimtumu visuomenei, ir apskritai su bendro informuotumo apie energetiką strategijomis.

3.2. Branduolinė sauga

3.2.1. Branduolinių reaktorių sauga

Siekiant išlaikyti ir patobulinti tiek vakarietiško, tiek rusiško tipo branduolinių jėgainių saugos lygį, reikia išplėtoti ir patvirtinti pažangias ir patobulintas saugos įvertinimo metodikos bei atitinkamas analizės priemones. Bus vykdomi kryptingi eksperimentiniai tyrimai siekiant patvirtinti ir patikrinti saugos įvertinimo priemones ir pagerinti esminių fizikinių reiškinių ir procesų supratimą. JTC visapusiškai dalyvauja tarptautinėse pastangose pažangių branduolinių reaktorių saugos srityje.

3.2.2. Branduolinio kuro sauga ES veikiančiuose elektrinių reaktoriuose

Kuro sauga apima galimų avarijų pasekmių prevenciją ir sušvelninimą. Yra du pagrindiniai šių mokslinių tyrimų aspektai: mechaninis kuro rinklių sandarumas reaktoriaus veikimo laikotarpiu ir kuro reakcija pereinamų procesų sąlygomis bei rimtų avarijų atveju, įskaitant reaktoriaus aktyviosios zonos išsilydymą.

Šioje srityje JTC šiuo metu dalyvauja plėtojant kuro tobulinimo strategiją, kurios tikslas yra pagerinti saugą ir sumažinti civilines bei karines plutonio atsargas. Kuro reakcijai ir savybėms išbandyti JTC pasinaudos didelio neutronų srauto reaktoriais. Taip pat bus atlikti eksploatacinės savybės įtakos turinčių savybių darančių ypatybių matavimai.

3.2.3. Saugus pažangių branduolinės energijos sistemų veikimas

Visame pasaulyje naujos reaktorių strategijos laikomos atvira mokslinių tyrimų tema, pavyzdžiui, Ketvirtosios kartos veiksmų planas, pagrįstas visapusišku įvertinimu atsižvelgiant į visuomenei aktualius klausimus, pavyzdžiui, didesnę saugą, atliekų sumažinimą ir geresnį branduolinių ginklų neplatrinimo užtikrinimą.

Ypač svarbu, kad JTC aktyviai dalyvautų tiesiogiai ir koordinuodamas europinius veiksmus šioje pasaulinio masto iniciatyvoje, prie kurios prisideda pagrindinės mokslinių tyrimų organizacijos. Ši veikla visų pirma apima tas sritis, kurios gali pagerinti naujoviškų branduolinio kuro ciklo saugos ir garantijų aspektus, ypač naujo kuro rūšių charakteristikas, bandymus ir analizę. Taip pat bus nustatomi saugos ir kokybės tikslai, saugos reikalavimai ir pažangi sistemų įvertinimo metodika. Ši informacija bus sistemingai platinama suinteresuotoms valstybių narių institucijoms ir Komisijos tarnyboms, visų pirma per reguliarius koordinavimo susitikimus.

3.3. Branduolinis saugumas

3.3.1. Garantijos branduolinėje srityje

Ginklų neplatrinimo aspektas įgauna vis didesnę svarbą, todėl nepaprastai svarbu užtikrinti, kad ES piliečiai bet kuriuo metu būtų aprūpinti reikiama pajėgumais. Šioje srityje JTC teikia paramą Komisijos tarnyboms pagal Euratomo sutartį ir TATENA (Tarptautinei atominės energijos agentūrai) pagal branduolinių ginklų neplatrinimo sutartį. Bus siekiama gerinti informacijos analizės automatizavimą ir šiai analizei atlikti naudojamas priemones, kad būtų sumažinta inspektoriams ir branduolinėms įmonėms tenkanti darbų apimtis.

Nors JTC turi daugiau kaip 30 metų rėmimo patirties Euratomo ir branduolinių ginklų neplatrinimo sutarčių srityje, besiplėtojančiai garantijų politikai įgyvendinti toliau reikia naujovių ir patobulinimų. Siekdamas įgyvendinti šiuos tikslus, JTC plėsa savo veiklą, tačiau ir toliau ji apims tikrinimą, aptikimą, taip pat izoliavimo ir priežiūros technologijas, branduolinių medžiagų matavimų metodus, branduolinės srities etaloninių medžiagų kūrimą ir mokymą šioje srityje, visų pirma TATENA ir Komisijos inspektoriams skirtą mokymą.

3.3.2. Papildomas protokolai

Papildomo protokolo tikslas yra užtikrinti, kad nebūtų vykdoma slapta branduolinė veikla. Kad jis būtų įgyvendintas, reikia nemažai metodų, kurie skiriasi nuo metodų, taikomų branduolinių medžiagų apskaitai tikrinti. Šiam tikslui

reikia visos šalies branduolinės veiklos aprašymo, pateikiant išsamesnes branduolinės veiklos vykdymo vietų deklaracijas ir įvairesnių tikrinimo reikalavimų. Šios užduotys gali apimti stebėseną ne veiklos vykdymo vietoje ir stebėjimo veiklą už objekto ribų bei aplinkos dalelių analizę siekiant aptikti slaptą branduolinę veiklą.

JTC tikslai yra siekti tikralaikės branduolinių medžiagų pervežimo priežiūros ir integruotos informacijos analizės. JTC veikla bus nukreipta visų pirma į informacijos analizės priemonių plėtojimą ir patvirtinimą ir į sistemų analizę grindžiamą metodiką.

3.3.3. Informacijos apie branduolinių ginklų neplatšinimą rinkimas iš viešai prieinamų šaltinių

Siekdamas padėti Komisijos tarnyboms ir bendradarbiauti su TATENA bei valstybių narių valdžios institucijomis JTC iš įvairių šaltinių (internetas, specializuota literatūra, duomenų bazės) toliau sistemingai rinks ir analizuos informaciją branduolinių ginklų neplatšinimo klausimais (galbūt ir apie kitus masinio naikinimo ginklus ir jų pristatymo priemones). Ši informacija bus naudojama rengiant išsamias šalių ataskaitas apie branduolinės veiklos raidą, taip pat atidžiai stebint tiesioginio ir dvejopo naudojimo branduolinės įrangos ir technologijų importą ir (arba) eksportą tam tikrose šalyse. Ši informacija iš viešai prieinamų šaltinių bus patvirtinta iš palydovų gautais vaizdais. Siekdamas paremti šį darbą JTC toliau plėtos daugiakalbės žiniatinklio paieškos, žinių valdymo ir duomenų rinkimo technologijas.

3.3.4. Kova su neteisėta prekyba branduolinėmis medžiagomis, įskaitant branduolinę kriminalistinę analizę

Neteisėtai pervežamų ar laikomų branduolinių medžiagų aptikimas ir identifikavimas yra pagrindinė priemonė kovojant su neteisėta prekyba. Pasitelkus branduolinę kriminalistiką pateikiami konfiskuotos medžiagos kilmės įrodymai. Aptikimo atveju naudotinų tinkamų veikimo planų sudarymas tebėra svarbus klausimas. Branduolinės kriminalistikos ir neteisėtos prekybos srityje JTC stiprins bendradarbiavimą su nacionalinėmis valdžios institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis (Kovos su branduolinių medžiagų kontrabanda tarptautinė techninė darbo grupė, TATENA ir kt.).

Etiniai aspektai

Vykdamas šią Specialiąją programą ir atliekant joje numatytą mokslinių tyrimų veiklą, reikia laikytis pagrindinių etikos principų. Jie apima, *inter alia*, ES pagrindinių teisių chartijoje nurodytus principus, įskaitant žmogaus orumo ir žmogaus gyvybės apsaugą, asmens duomenų ir privatumo apsaugą, taip pat gyvūnų ir aplinkos apsaugą pagal Bendrijos teisę ir naujausias atitinkamų tarptautinių konvencijų, gairių bei elgesio kodeksų redakcijas, pavyzdžiui, Helsinkio deklaraciją, Europos Tarybos žmogaus teisių ir biomedicinos konvenciją, pasirašytą 1997 m. balandžio 4 d. Ovje, ir jos papildomus protokolus, JT Vaiko teisių konvenciją, UNESCO priimtą Visuotinę žmogaus genomo ir žmogaus teisių deklaraciją, JT Bakteriologinių ir toksinių ginklų konvenciją (BTGK), Tarptautinę sutartį dėl maisto ir žemės ūkio paskirties augalų genetinių išteklių bei atitinkamas Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) rezoliucijas.

Taip pat bus atsižvelgta į Europos patarėjų grupės etinių biotechnologijos padarinių klausimais (1991–1997 m.) ir Europos mokslo ir naujųjų technologijų etikos grupės (nuo 1998 m.) nuomones.

Laikydami subsidiarumo principo ir atsižvelgdami į Europoje egzistuojančius požiūrių skirtumus, mokslinių tyrimų projektų dalyviai privalo vadovautis teisės aktais ir etikos taisyklėmis, galiojančiomis šalyse, kuriose bus vykdomi moksliniai tyrimai. Bet koku atveju taikomos nacionalinės nuostatos, ir jokie moksliniai tyrimai, uždrausti kurioje nors valstybėje narėje ar kitoje šalyje, nebus finansuojami iš Bendrijos lėšų toje valstybėje narėje ar šalyje.

Tam tikrais atvejais mokslinių tyrimų projektų įgyvendintojai, prieš pradėdami MTTP veiklą, privalo prašyti atitinkamų nacionalinių ar vietos etikos komitetų pritarimo. Komisija sistemingai etiniu požiūriu apsvaistys pasiūlymus, kurie susiję su etikos požiūriu opiais klausimais arba kuriuose nebuvo tinkamai atsižvelgta į etinius aspektus. Tam tikrais atvejais etinį svarstymą galima atlikti projekto įgyvendinimo metu.

Prie Sutarties pridėjame Protokole dėl gyvūnų apsaugos ir gerovės reikalaujama, kad Bendrija ir valstybės narės, formuodamos ir įgyvendindamos Bendrijos politiką, įskaitant mokslinių tyrimų politiką, visapusiškai atsižvelgtų į gyvūnų sveikatos ir gerovės reikalavimus. Tarybos direktyvoje 86/609/EEB⁽¹⁾ dėl eksperimentiniais ir kitais mokslo tikslais

⁽¹⁾ OL L 358, 1986 12 18, p. 1. Direktyva su pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/65/EB (OL L 230, 2003 9 16, p. 32).

naudojamų gyvūnų apsaugos reikalaujama, kad bandymai būtų rengiami taip, kad juos atliekant gyvūnai nepatirtų baimės ir nereikalingo skausmo ar kančių; kad būtų naudojama juo mažiau gyvūnų; kad būtų naudojami mažiausiai neurofiziologiškai jautrūs gyvūnai, kad gyvūnai patirtų kuo mažiau skausmo, kančios, baimės ar ilgalaikio sužalojimo. Gyvūnų genetinio paveldo keitimas ir gyvūnų klonavimas gali būti svarstomas tik tuomet, kai tikslai yra etikos požiūriu pateisinami, o sąlygos užtikrina gyvūnų gerovę bei laikomasi biologinės įvairovės principų.

Igyvendinant šią programą, Komisija nuolat stebės mokslo pažangą ir nacionalines bei tarptautines nuostatas, kad būtų atsižvelgta į visus pokyčius.
